

המציבה

דמי חתימה לשנה כפולין 600 מ"פ.
 לרבע 150. מחיר גליון בודד 15 מ"פ.
 באוסטריה 600 בתר לשנה 150 כי לרבע.
 במשיכו-סלובקיה 100 בתר לשנה 25 כ.
 לרבע.
 ברומניה 100 ליי לשנה, 25 לרבע.
 מחיר מודעות 30 מ' בעד שורה
 "מצרה או מקומה. מחיר ברכת מ"מ אי
 חורעת אירוסין 100 מ'. האדרסה:
 Hamicpe Kraków ul. Miodowa 22.

Kraków-Lwów dnia 20. maja 1921.

גליון כ.

מראקא-לבוב, י"ב אייר, פ' אמנר תרפ"א.

במשך כל החורף כמו שהיה בקציר ופחות מזה, לאמר: שמונה גרוש
 הרוטל, ומקח השעורים והדורה שלשה גרוש. ושלשה הרבעים מכני
 הארץ, הקניג' דגן, אכלו לחם לשובע.

וכיצר, איפוא, נרננים באי כח העם על החוק. שנתן לחם בפי
 העם? ואם תאמרו: אלה אינם מדברים כי אם בשם הפלחים הוורעיים
 ברמעה — אינכם אלא זנועים. ישלשה רבעים מכר הפלחים אשר
 בארץ היו מוכרים מקדמת דנא את כל רגנם בימי הקציר לאחיהם
 האיפנדים בעיר ולשיכים העשירים בכפר בעד גיד ערשים וכימי
 החורף הם חוזרים וקונים שוב את תבואתם במשקל הזהב, על פי
 רוב היתה תבואת הפלח משועבדת למפרע בידי האיפנדים הסוחרים
 ומהגורן נכסה ישר למחסניהם של האחרונים, ואם תקשיבו לקולם
 שר, באי בח' העם וידעתם קילו של מי מדבר מתוך גרוגום...

החוק האוסר את הוצאת השעורים מהארץ נרם להפסדים מזויבים
 לבני עזה... הגר המפתח! היודעים אתם מי הם אלה, בני עזה?
 אותה הכנופיה של האיפנדים-הספקולנטים, המתעשרים והעשירות
 בשנים על הספקולציה הכוויה שבעולם, זו הבנויה על הרעבת הצבור.
 אלה הם אותם האיפנדים בני עזה, שהיו מאספים במשך עשרות
 שנים את השעורים מכל הסביבה בימי הקציר, מוכרים את החלק
 הגדול להורף ומסתירים את החלק הקטן במחסניהם וכשכלו השעורים
 מהארץ מכרום במשקל הזהב, וכמעשה אשר היו עושים בני עזה
 בשעורים עשו בני חיפה ובני יבנתיק לחטים, והצבור בשדרותיו
 הרחבות רעב ללחם, גם הפועל וגם הפלח-הוורע לא אכלו אף פעם
 לחם חטים, כי אם לחם דורה ולא לשובע. והפרנס'י הצבור האיפנדים
 המנהלים והמדריכים התעשרו.

הנה בא הנציב האכזרי ויחוקק חוק אשר הפך את הקערה
 על פיה... האיפנדי-הספקולנט אינו יכול להתעשר עוד, והפועל
 והפלח אוכלים לחם לשובע. העל כמו אלה לא יצעקו מרה?..

ועיר יתרה עשה הנציב: הוא הציף את הפלחים — מהלואות
 של האיפנדים. הוא נתן אלפי לירות בהצואה לפלחים — עד מצה
 לירה לכל אחד — בימי החורף ב6 פרצ, לשנה על מנת לסלקם
 בשלש שנים, ועיז הצילם מההלואות של האיפנדים, שהיו הלויים
 משלמים מהן חמשה עשר במקום עשרה או במלים אחרות חסמים
 אחוים לשנה.

ועל דא צעקים מרה באי כח' העם... ועור על עור אחד
 של הנציב העליון הרימו קול מחאה פרנס'י הצבור במועצה: נגד
 החוק האומר להכניס אור במחשבי הענינים הקרקעיים... נגד החוק
 האומר להעמיד על אמתם את תחומי הקרקעות ואת זכויות בעליהן
 במדידה מדויקת.

ומדידה זו אינה יפה בעיני ביכ העם. למה היא בא? הרי
 היא תגרום להוצאות מיותרות... השיכים בכפרים יודעים היטב את
 תחומי הקרקעות...

תוכן הענינים

פרנס'י הצבור, משה סמיכנסקי, ע"ד הסתדרות הסוחרים, שמואל
 הכהן שפירא, — מתהפכות הזמן: השובתים בצרכי הצבור באמונה.
 — מדינה ומדינה ומדינה: בקראקא, מראקא, סראקא, כפולין
 הקמנה: יאסלא, כרשאנוב, לוביטשה, בפולין, ברוסיה, בהגר.
 באנגליה, בארץ ישראל, באמריקה, — השבוע בכל העולם, —
 אנוסים — בארץ ישראל, ש. מ. לור, — עלבון ראובן פאהן.

פרנס'י הצבור

ב"העולם" כגליון האחרון נתפרסם מאמר מאת הסופר
 המובהק הארצי ישראלי מר משה סמילנסקי, המאיר אור
 בהיר על המעשים בא"י, דברים כאלה ראויים לפרסום
 בכל שדרות עמנו וכא רס בארגן המפלגה ולפיכך אנו
 מוצאים לנחוש לפרסמם גם בהמשפה.

עברו שלש שנים, מאז נשתחררה הארץ מעול בעדי הנקשיש,
 הקהל בשדרותיו הרחבות נחמן התלויים, מה-איקספיריצייות של החילים,
 התובעים מסים בכל שני וחמישי; משרירות הלכ של כל מודירי
 וכר, קימקס; מה-משפטים עם העדים הווממים, עם השעורים
 לעזאזל; עם השופטים המשוחרים ועם, עורכי הדין, סרמוריה-עבירה
 בין השופטים ובין הנידונים ומכר אותה המכונה של רקבון ושל
 הלודה, הנקראת: שלטון זורקי, והנה נשמע פתאום קול נענועים
 לאותו השלטון מפי פרנס'י אותו הצבור, המברך שבע פעמים ביום
 ברוך שפטרנו... פרנס'י הצבור הערבי, הנלחמים על חרותם של
 בני עמם, הביעו בתהיב, שהנישו אל מניסטר המושבות, את נענועיהם
 לשלטון הטורקי...

הא כיצד? הצבור גופא עדיין מודועז בזכרו את וזנת העבר
 הקרוב ופרנס'יו — באי כחו כביכול — מתנענעים לאותו העבר
 עצמו, ברם, אין פלאים תחת השמש, וארגו הסוד' נפתח תמיד באופן
 פשוט, רוצים אתם למצוא את המפתח לאותו, ארגו הסוד' — עיינו
 נא ועיינו נא במשאיומתן בסועצה העליונה, שמנה הנציב, ואף
 בהחלטות של הקונגרס'י החיפאי המפורסם.

בתוך אותו המוה"מ של המועצה תמצאו קרוויים מענינים, יש
 אשר תשמעו, כי באי כח' העם הערבי מוחים בכל חוקף ועוז נגד
 החוק הזמני של הנציב, האוסר את הוצאת דגן, מן הארץ, ואתה
 תמה, הא כיצד? והרי החוק הזה הציף את הארץ מרעב? הרי בחורף
 העבר, בימי שלטון התבריא, המנינה היום על העם הערבי מעל דפי
 המורנינג פוסט, הגיע מקח החטים עד 20 גרוש מצרי הרוטל ומקח
 השעורים והדורה לשנים-עשר והמשה-עשר גרוש הרוטל, אעים שהפלחים
 מכרו את החטים בימי הקציר לסוחרים בשמונה גרוש הרוטל ואת
 השעורים והדורה בארבעה גרוש והארץ רעבה ללחם פשוטו כמשמעו
 ודוקא בימי הנציב העליון והודות לחוקיו הקשים נשאר מקח החטים

ולתהום את הקול הזה אפשר רק ע"י הסתררות חזקה של סותרים. שתהיה באת כחם כלפי חוץ ותגן בעד הסותר הישר. הסתררות כזאת נחוצה ביחוד לסותרי היהודים. כי עליהם להלחם בכבוד כפולה. מצד אחד בתור סותרים ומצד שני בתור יהודים עליהם לדעת כמה להתבצר ולהחזיק מעמד. ישנן בפועל כמה וכמה אנודות סותרים, אבל הסתררות אחת כללית עדיין איננה. ונחיצות הסתררות כזאת מי זה צריך להסביר? ואם בכל זאת לא נוצרה עד כה, הנה זה אות נאמן, שאיזה ששן הניא את יצירתה. וצריך לבקש את הששן הזה קודם-כך במעמד הסותרים עצמו. קיום המסחר תלוי בהתחרות הדדית והיא היא שגרמה, שעד כה לא יכלו הסותרים להתרומם מעל צרכי היחידים וליצור מדוכה אחת. שמעדיה אפשר היה לעבוד לטובת כל המעמד בכתאחת. אך פריטת המכשולים היא ללא הועיל. אפשר להתגבר על כל ששן ופגע רע בהסתררות אמציה כללית. שיש ליצור אותה בעד כל הון. היא תאפשר לסותרים לכבוש להם במדינה אח אוהה ההשפעה הכלכלית והמדינית, המניעה להם ע"פ תפקידם הסוציאלי ע"פ מספרם. הסתררות כזאת בתור באתיכו המובהק של כל מעמד הסותרים תרים קולה לצעוק חמם בכל מקום שתמצא גול משפט-סותרים ולא תתן לקפח זכותם בשעת סכנה. ומעשיה יוכלו להביא פרי טוב לא למעמד הסותרים לבה, כי אם לכל הצבור, כי תגן בערו מפני כל קלקול סדרי הכלכלה הבריאים. וכמו כן תפעל לטובה גם על מצב עוזרי המסחר. כי גם קיומם יתוקן ביחד עם בטול ההתחרות המסואבה ותקון כל המסחר.

יודע אני שהדבר קשה, אבל עלינו להתאמץ בכל כחנו, כי כדאי הדבר. בכל מקום שיש מספר סותרים, עליהם להתאגד לאגודה אחת. בתור חוליה אחת של הסתררות גדולה ואדירה בארץ. ומאמין אני, שקרוב היום, שיקוצו הסותרים מתרדמתם ויבינו את כח האחרות. בראש הסותרים היהודים צריכה להתייצב הסתררות כללית, הנשענה על חברות מאוחדות, הכוללות את הסותרים שבמדינה. באה העת לקום כאיש אחת, קץ לדברי וכוה ריקים. נבחרה בעבודה ממשית. בצדק ידגנו אחרי הסותרים, כי הם מתפלפלים הרבה, מנבכים דברים עד כל דבר פעוט בלי תועלת כל שהיא. אשרינו אם נחרול מבזבו עת על בקורת ולפסל יותר בעבודה מעשית של הסתררות. זאת תהיה הנך עצמו של המעמד, כי ילמדו לחשוב על עצמם בלתי תלויים ברעת אחרים ולעמוד בכה עצמם וללכת כדרכיהם הם ולא שאחרים. ואפשר שונאים ינהלום. בכל הארצות הנאורות הסותרים הגם פקטור חשוב בעל השפעה מרובה במדינה והכל מתחשבים עמו. ואצלנו היש איזו דעה לסותרים? מי זה ישים איהם לב? שתמננו הוא. אם אין אנו לנו מי לנו. במקומנו ישיבנו רק אם אנו נדע את מקומנו. בכל מקום שירכרו על אדותינו שם עלינו להמצא. אנו נטפל שם רק בנוגע למשלח ידנו, ולא בפוליטיקה כללית. ובמקום שיכריעו במשלח ידנו אל נא יחסר בא-כחנו!

שמואל הכהן שפירא.

מתהפוכות הזמן.

השובתים בצרכי הצבור באמונה.

כך צריך לגרום עתה בנוסח התפלה של שבת. כי יש לנו כבר שורה שלמה של עוסקים בצרכי הצבור, שכל עבודתם היא שביתתם כחמה בנבורתה. וכך התחילו בשביתה פקירי הרשונים בווארשא, אלה המטפלים בכלכלת עניי העניים בכסף הצדקה שמעבר לים; עתה שובתים שם פקירי הקהלה, מחנה גדול של כל המטפלים בצרכי הקהלה הנרולה שבעולם תפשו בנשק השביתה. שבתו כבר גם קברנים, מלמדים ומורי דת משה וגם סותרים. אך על אלה עדיין לא נוכח לומר, שהם שובתים באמונה. כי ספק הוא אם האמונה ביחס לכיסם תביא לנו תועלת כל שהיא. אך יש לנו גם שובתם

השיכים... הכיבה ידיעתם ועדותם של השיכים על באי כתי העם הערבי וקרובה ללבם יותר מהמדידה של האינינייר. כי כלום יודע אינינייר זה את סוד הצמצום? הסוד הגורם לצמצום עד המינימום את הנחלות של האינסונים החקיפים בפנקסי הערכאות — ולצמצם ע"י עד למינימום את מסי הקרקעות — ולהרחיב את אותן הנחלות עצמן עד למקסימום בשדה ולהסיג את גבולי הפלחים העניים. וכלום יודע אינינייר זה להציב גבולים ע"פ הזכרון וע"ע המסורה ולשנות את הזכרון הזה ואת המסורה הזאת לפי רצונו של התקף שבאינסונים?

לא. למומחיות הטורקית הספיציפית הוא לא יזכה שום אינינייר מודר בעולם ועליה. על המומחיות הזו פן תבטל חלילה מן העולם, עומדים וזוכים ביכ העם. ואל תאמרו: רק חברי המועצה המנויים ולא הנבחרים רוצים בכך. לבו ושמעו את קול ההחלטות של הקונגרס בחיפה, זה שנקרא ע"י נבחריי העם — ושוב נבחרתי ע"פ הזכרון והמסורה — ותוכחו, כי גם שמה מהו הנלחמים על חרותו של העם נגד החוק האוסר את הוצאת הדגן מהארץ ויקנאו את קנאת הספיקולנטים של עזה וחיפה ונגד ההוק העומד לדחות את מומחיותו של השיך בפני מכונת המדידה של האינינייר.

ואין פלא אפוא, כי ביכ העם ונבחריו אלה מתגעגעים לתקופת הבקשיש, שמסרה במשך כמה מאות שנה את הארץ והעם בידים לנצלם ולשעבדם לרא משפט וללא חוק, אין פלא שהם מתגעגעים לאותה המכונה הממשלתית, שהכשירה את השפיקולציה הבוויה, את עושק דדת העם ואת הסנת גבולות העניים. הנה המפתח והנה סוד הועם של עזה, ופו וחופה.

משה סמילנסקי.

ע"ד הסתררות הסותרים.

מיום שפרצה מלחמת העולם נעשה מעמד הסותרים אחראי בכל הצרות המתרגשות לבוא לעולם. על חשבוננו ירשמו את היוקר הסאמיר, אע"פ שהוא רובן תחת משאו ביחד עם הקונים, מעמד הסותרים כולו ערב בעד יחידים בלתי מהוננים מסקיעי השער, שאין להם שום יחס אל הסותרים, אבל אין עושים את כל מעמד הפקידים, עורכי הדין, רופאים, שלחנים וכדומה אחראים בעד יחידים בלתי כשרים שבהם, אע"פ שבימי המלחמה פרו ורבו אלה האחרונים. פתרון החידה הזאת אינו קשה ביותר, הצרכנים מקבלים את הסחורה מירי הסותרים ועליהם לשלם להם מחיר מתאים ואינם שמים אף לבם שהסוחר הוא רק פרק אחד בשלשלת חליפת הסחורה ואם הוא שלם מחיר גבוה, עליו גם לקחת מחיר כזה. עוד דבר אין הקונים מבינים, שצריך לבקש את מקור היוקר בהתמוגגות הוואלוטא, ביוקר מיני המזונות, שהוא תולדות מעוט יצירתם וקושי העברתם ממקום למקום והגבלת החלופין ואי-אפשרות התפתחותה של התחרות בריאה. הסותרים היו מוכרים ברצון סותרתם בזול ואפילו בהפסד, אלמדי היה ברי להם, שישינו סחורה חדשה גם הם בזול. נניח שמחיר סחורה בחוץ לארץ היא עתה נמוך יותר מן המחיר, ששלם הסוחר בעדה לפני איזה זמן, אז ברצון יוריד גם הוא את המחיר עד השעור, שאפשר עתה להשיגה! אבל בתנאי שלא תעמיד לו הרשות מכשולים בהשגת הסחורה, אך באמת הנבלות אין מספר שולטות תדיר בהעכרת הסחורות בארץ ועל הסוחר לירא תמיד, שאם ימכור סחורתו לא ימצא תמורתה, הלכך רק מסחר הפשי לנמרי יביא בטח לידי הורדת כל המחירים, כי כל תגר היה צריך להתחשב עם המתחרה בו, שמא ימכור בזול והיה כל אחד מוציא את סחורתו מרשותו על נקלה. הממשלה לא היתה מתנגדה למסחר הפשי, אלמדי יכלה רעת הצבור להכריחה לזה, ביחוד צריך קול הסותרים להכריע בדברים כאלה.

שמאליים, שהפסיקו את הגואם והקימו שאון ולא נתנו להשמיע קולו. נרגזים מהצפתם התנפלו עליהם הנאספים והכוס. עתה יש לחשוש שבכל אספה ציונית יתערכו הנלקים להפריע, כמו שהיה הבונד עושה אשתקד.

בפולין המזנה.

יאסלא. בהשתדלות העמקן הצבורי הפרופסור הוסמאן, מזכיר ועד ההצלה האמריקני פה, נקלה ביום א' שיו אספה כללית, ליסר חברה של בעלי מניות לתעשייה ביתו של מעשי רקמה ומלאכת מחשבת, בכדי להעסיק את הרוקסים והאומנים הסרי עבודה הנמצאים בעירנו ונס ללמד אנשים ונשים מחוסרי פרנסה את המלאכות האלו. ההתחלה למפעל הטוב הזה אמנם כבר נעשתה ע"י הועד, שקנה 10 מכוונות וגלמי צמר והנסיון עלה יפה. אך בכדי להביא את המפעל לידי השתלמות דרש המרכו הקראקאי, שישתתפו בו בערי הון בעירנו ולמטרה הזאת נקלה האספה. ששים חברים בעלי מניות נפסחו אל החברה והמה כהרו מקרבם ועד מורכב מסוחרים ומוסחים טכניים, לעסוק בקביעות בהנהגת המפעל. תודה יאתה לציר מרכז הועד הקראקאי ר"ר ניקמברג, שנשלח היום לקחת חבל באספה. בנאומו הנמרץ המלא ענין ולקח רב משך לב בעלי ההון להסתפח בחברה. והבטיח בשם המרכו הקראקאי לתמוך במפעל בהלוואה בת שי אלף מ' נקוה שהמפעל המועיל בעירנו יהיה למנוסת לועדי ההצלה במקומות אחרים של פה ש מ' ר.

ברזאנוב. זה זמן רב, ששאפו בני עירנו ליסר בים עברי. עתה עשו את כל ההכנות להוציא את הדרכ אל הפועל ופרסמו במודעות בחוצות ואנשים אחרים הכתיבו את ילדיהם אל ביה"ס. בשבת אחרי קריאת התורה הכריז השמש בביה"כ בפקודת הרב ובית דינו ובע"ב, שאסור לשלח ילדים אל ביה"ס הזה, כי חלול השם הוא, כי המורה הוא אפיקורס, רעש קם בביה"כ; הרי הכל שולחים בניהם אל בים קתולי ואין אוסר ויש שולחים בניהם ובנותיהם גם למנסיה והם מחללים שם את השבת בפרהסיה ואין מוחה ונס הרב החסיד שותק, רק על ביים עברי התחלה כי מצא חלול השם, והקנאים מצדם התרו שישנינו על המורה אם יעיו לפתוח בהים והכה יכוהו ונרש ינרשוהו. פתיחת ביה"ס הופרה. בן עיר.

לובימשה קרול. נוסד פה ביים עברי מתת בן נ' מחלקות וכבר אסף 150 תלמידים ותלמידות ולמרות התנגדות חסידים אחרים הובא מורה פדגוג, שדעך כל הקהלה נוחה הימנו וביהים מתנהל בסדר נכון ואין להכיר עוד את הילדים ההולכים ומשתבחים בידעותיהם ובנמוסיהם ומקרים אנו כי עוד מעט ייגמל פרי העמל וביהים יהיה למוסת לכל הערים הסמוכות. פ. חמר.

בפולין.

בישיבת הסיים ביום ו' הכניסו צירי היהודים הלאומיים 4 התקפות: נרגיבוס ע"ד החרמת הצפירה והפסקתה לשני שבועות הרטנלס ושיפר על ההתנפלות על הפועלים היהודים בראשון למאי וראסנר על הקטרוג התדירי שד, רחוזואי על היהודים לשם פגרום, וצוררי היהודים התקיפו את הממשלה על תתה רשות לפליטי אוקראינה להמלט בהמונ לנבול. פולין ירשו לסנור את הנבול (האהבה הנצרית) בווארשא התחיל לצאת שבועון פולני בשם "ששדוביעקי", שנמנתו היא להגן על זכויות בני-אדם וממילא גם זכויות היהודים במקום שהם מקופחות. העורך הוא קתולי, מרי טליקס קוטשקובסקי. בראש מאמרו הראשון, שהקדיש לדין ודברים שבין הפולנים והיהודים הציג את הפתגם הזה: גורלם ותפקידם של היהודים בארץ הם ענין נשגב לתענוגנו. חיי היהודים הגם ראוי, שהעולם כלו רואה בו את כבודו ומכל הצדדים, על הוכוחים של הפולנים והיהודים הוא כותב: מ'.

באמנה ממש. הנה שובתים בווארשא גם פרנסי הקהל באי כח החררים; בוועים הם על מנוי הדיר שאי פוונאנסקי רב בממפל, כאלו היו רוצים, שנס בביה"כ לנאוקים לא ימו רב אלא בהסכמת צדיקי הדור ודוקא בעל שטריימיז ובגרי משי קרועים, ובסוף הכריזו שביחה גם צירי הסיים כיכ היהודים הלאומיים. הם אינם בוועים חליצה על הצבור היהודי, אלא על אלה, שהיו משתמשים בהם עד כה להנאתם, להטריחם לריק לשיבות ביהר עם הועדה של המניסטרים, כאלו היו רוצים לעשות שלום עם היהודים; אך שלום שלום — ואין שלום, אין כל סימן ליחס שד יושר וצדק, כל הישיבות והוכוחים היו כמו למראית עין, כעין זכר לאיזה דבר עתיק (אולי זכר לאותם הפריצים הקדמונים, שהיו חיים בהסכם נמור עם הוכריהם וסרסריהם מבעלי הדת הישנה), בלי כל חפץ להחליט איזה דבר ולהתחייב באיזה תנאי ובלי כל שנוי ביחס אלינו במעשה, מעתה לא יכנו עוד לשיבות של פיוס. לא עשו היהודים כל-רע למדינה הפולנית ואין להם מה לתקן. הם רק נידפים מכנופיה של בריונים אנשי כצע, המסיתים את העם ואת הממשלה להרע ליהודים ומי שרוצה לשנות את היחס הרע ליהודים יסתום נא פיות מקטרגינו ויגעור בשטן המשחית ושדום בארץ. הפכפך.

מדינה ומדינה ומקריה.

במראקא.

ביום א' ש"ז היתה אספה כללית של סניף המזרחי בקראקא. הויר מר ש. אלטר תאר כשפיע את ערך המורה, את השיבות הרנע ועורר למעשים ולנדיבות בשביל עתירות העם וקיום היהרות המורה. מר הולנדר נתן דו"ח מפעולות המזרחי בכלל והועד הקראקאי בפרט. המזרחי אסף בשנה הזאת אלף שקל, אך לקרבנות גדולים אין המזרחים יכולים להתעורר. העורך מר לור - הגיד תוכחה למזרחים השקטים, שאם לא יפעלו ברוח המזרחי לא כלפי חוץ ולא כלפי פנים אין קיומם כדאי ואינם רשאים להפיר מן הציונים הסתמיים. מפני מה אינם דואגים להנוך יהודי שלם, לבונן חדרים מתקנים למרי בכל עיר ובתי מדרש למורים ולמורות, כדי להקל את יסוד בהים ברוח היהדות, להנך לא רק את הילדים, כיא גם את היעדות הנך לאומי ודתי. ר"ר בולווא נאם נאום נלהב לעורר למעשים ולחקק את הלבבות. נבחר הועד הקודם מחדש.

קראקא. בקולנוים לעק מרעי פה הרצה ד"ר וו. טאלק על יצירת אנסקי, הרבוקי, המוצג עכשו פה בתיאטרון היהודי. הדובר תאר את המפעל בתור דרמה נשגבה מלאה פיוט ורוח יהודי אמתי משוור בנימי הנשמה היהודית המצטערת והמלאה בכ"ו תקוה ועוו. האמן ט, ביאלקובסקי הקריא מחזות אחרים מתורגמים פולנית, היכל המדע הפולני היה מלא מפה אל פה, ואותה ההרצאה נשנתה אחרי שני ימים באותו התיכד לעשות רצון רבים, שלא יכלו להכנס בראשונה, כל המקומות נמכרו עד אספ מקום. הרצאה כזאת לפני משכיבי הפולנים תועיל הרבה מאד לנטוע בלבותם הכרה ובקיאות בחיי היהודים ובמקום שיש הכרה הדדית אין שנאה ואין תהרות. יש תקוה שיעלו את הרבוקי גם בתיאטרון פולני.

קראקא. ביום ב' ש"ז היתה אספה רבה בהיכל הקהל. לקראו תגר על המקרים ביפו ועל סגירת הארץ לפי שעה, דברו ר"ר בולווא, ד"ר עלנברג וד"ר שווארצבארד. האחרון התאונן על שני הקצוות של עמנו: החסידים האדוקים מצד זה והקומוניסטים מצד זה, העומדים לשטן לנו על דרך בנין הארץ ומניחים לנו מכשולים גם בחוץ, וכן גרמו אלה את הובח והשורר ביפו, ובתוך הנאספים נמצאו פויצ

באופן הפגני עשה רושם אדיר כאלו נתוספו גרים חשיבים על הקהלה.

באנגליה.

בזכות, שהיה במועצת העם האנגלית עיד אשכנזי ענה ראש המניסטרס ללורד דשורדש גם על עלילות צורדי ישראל ובראש העתון המיוחד מורנינג פוסט, שהעלילו על כל השרים היהודים אלפרד מונד, מונטאגו וסיר פליפ ששוק, שהמה הסיתו את הממשלה לשם בצע שלא לכבוש את חבל רוחר באשכנזי אם יסרבו האשכנזים לעשות רצון נוניסטרס. עיו ענה ללורד דשורדש: יש אנשים שביזם או הם מזמרים שירי דוד מלך ישראל ובימות החול הם מסיתים להכות את ישראל. הדיישה הנ"ל באה אלינו מאת חבל אנשי פינגן וביניהם נוצרים, אחד איורי והשני שוטי. ומה שמעלידים על המניסטר מונד אפתיעכם בהודעה, שדוקא הוא סובר, שצריך לכוף את אשכנזי לשלם בכל מיני כפיה. כי יש לאר ידה לשלם, הוא מבין יותר עסקי הממלכה מאלה החולקים עליו.

בישיבת חברת הביכל האנגלית באה הודעה, כי התניך נדפס עתה בתק"ח לשונות במספר שמונה מיליון, ששים רבוא, ניה אלף ושפ"א עקמפסלרים.

בארץ ישראל.

בין החלטות מנהלי הקרן הקימת לישראל בישיבותיו האחרונות בהאנ יש השיבות מיוחדת להחלטה בדבר רכישת קרקעות גדולי היטתה בנליל התחוק. בתוקף ההחלטה הזאת הוכפחו לישוב החקלאי היהודי בא"י ששים אלף דונם חדשים, שנמצאו עד כה בקנינים הפרטי של איייהודים מאלה כיו אלף דונם בחבל הנקרא מצול ממערב למרחביה ול"ג אלף בחבל נורים ממזרח למרחביה וממערב לבית שאן. האספה הכללית של הקה"ק תכריע עוד אם על הקה"ק לקבל את הקרקעות האלה לרשותה כולם או רק חלקם או למסרם לחברות ומוסדות יהודיים אחרים. גם נקצבו 16.500 ליטרא מצריות ליער 400 דונם בא"י, מלכר 1206, שכבר נהפכו ליער בשנה הזאת. לא"י נועדו 7700 איש צבא אנגלים והודים.

האדמור מנוה, ששהה בא"י עם מלאכות אג"י, בקד את הנציב וגם הנציב בקד אותו. האדמור עמל לעשות שלום בין רבני ירושלים, אבל תרכנים הוקנים ריסקין וזוננפלד התעללו בו והתנו תנאים, להראותו שאינם רוצים בשלום, אלא בקרע שאינו מתאחה. שני בעלי הרושת מן המלאכות נשארו בא"י לקבוע עסקים חשובים.

מן היהודים הרבים הנפצעים בימי השוד מתו עוד שלושה. פרופסור שיין מנהל ביה"ס בצלאץ היה באיטליה ובווינא, כדי להנהיג בצלאץ אומוניות חדשות. כן ייסר שם מרור לתעשיות קמיעות בתבנית עברית. זו היתה עד כה מלאכה איטלית ורכבות בני אדם מוצאים שם לחמם בה. גם קנה בווינא מכונות להנהיג אומונות ליטונרסית, להרפס תוי דואר שש"י כסף. ע"פ היראת בצלאץ יסרו עשירים מאמריקה בית הקושת מרבידים, יריעות ושטיחים במדה מרובה. ביפו ובחיפה יבנו בקרוב פרורים חדשים, ערי ננים. ביפו על יד מסה"ב המולכיה לפתח תקוה נקנו 2400 דונם, לבנות שם 480 בתים וגן לכל בית. כל הבתים יהיו קנין העדה ואסור לדיירים למכרם בלי רשותה. בחיפה יבנה הפרור במורד הר הכרמל ושמו יהיה הדר הכרמל, שם יבנו 500 בית.

לפי הידיעות האחרונות נסו הערבים שוב להתנפל על פתח תקוה ועל רחובות לבזב, ונהרפו אחר ע"י פצצות ואוירונים. יהודי כ"ו התכנסו כולם בתל אביב. גם החלוצים, שנהרסו בתיהם שובנים שם בסוכות. הניעו לנמל יפו עוד שלוש אנית מלחמה. כניסת העולים החדשים נעצרה לשני שבועות. גם האניות, שכבר הביאו חלוצים ליפו, חזרו לאחור. הועדים הציונים פה אחד שלחו מאחות

שרוצה להכרית את מי שהוא יאמר לו: בא ונפתור את שאהתך. תמוה הדבר, בותב העורך, כשמתוכחים פולנים ויהודים יושבים מצד הפולנים מניסטרס, כאלו הממשלה רק לפולנים קתולים נתמתה ואין ליהודים חלק בה. והלאה: אל תהי הממשלה ממשלה של פולנים, אלא תשגות על החוקים ותשמרו וכותו של כל אהר בלי הברל ולא תצטרך לשאלות ולפתרונים ולמועצות.

שרידי שלישי של השודר בלקבלחוביץ עודם נודדים בערי פולין וכידם מכתבים מרבנים ומעסקני צבור יהודים, היועצים את כל קהלות היהודים לכפר פניהם בכופר נפשותם, לבל ישפכו דמי יהודים, והם באים עוד היום אל רבנים וראשי קהלות בפולין, להוציא מידיהם ממון לכלכלת הליסטים ההם, ששפכו דם יהודים כמים, והנתבעים מסחרים שמא ינקמו ביהודים אחרים ונותנים. המכתבים ההם ניתנו בשעה שהיתה חרב חדה מונחת על צואר כל יהודי רוסיה הלבנה. כן מודיע העסקן הפינסקי מר פיינשטיין ב.הצפירה.

ברוסיה.

הנהנת המתקוממים בדוסיה הלבנה פרסמה את מפעליה מן החודש שעבר. שלזנת הקפיטן דרוזדא בכבשה את העיר שאצק המיתה ששה יהודים בירה. כאשר עברו החיילים דרך אמיילנא הטביעו בנהר שני יהודים. הם קוראים כולם בשמות. בתחנה סטארע ראני תלה הפורושניק טישדראי 19, בולישיוויקיס כלומר יהודים. כמינסק הרנו המתקוממים בארבעה ימים 18 בולישיוויקיס וכ"ג מחיל העם, רובם יהודים. מן 15 עד 17 בחודש שעבר נהרנו כמותילב 180 יהודים ובוויטעבסק 57, הדיר אייוושטאדט נדקד בשוק. מן 18 עד 22 לחודש שעבר נהרנו בתשע ערים בירי המתקוממים הרוסים הלכנים כשלוש מאות איש. ופלא הדבר שבאותה העת נתפרסמה תכנית של מדינה חדשה, שנקשו המתקוממים לכונן ברוסיה הלבנה שיקחו בה היהודים חלק כחלק עם הרוסים הלבנים לפי שחסרה לאחרונים שדרה של משכילים, תהיה כמעט כל הממשלה בירי היהודים. מעשה אוקראינה עם האוטונומיה היהודית!

עורך הדין נרוזנברג מליצו של בייליס ערך כתבי אשמה נגד כל הליסטים המרצחים, ששפכי דמי יהודים באוקראינה והנישם אל ועד אונות העמים.

ראש הממשלה הרומנית, שהתעכב באיטליה, הניד לראשי ועד ההגנה היהודי, כי ממשלתו לא תסגור את נבול רומניה בפני סלישי היהודים מרוסיה וגם תעזום לקבל עזרה מחוג לארץ ותעשה להם הנחות שונות.

בהגרה.

זה לעומת זה, הצרות האיומות, הלחץ והרדיפות, שבאו עקב המהפכה על אחינו האונגרים, ששנים רבות השלחו את נפשם, וכי הם כבר ננאלו, כבר מצאו מנוח ולא ידעו עוד טעם נלות, הולידו שתי תולדות הפוכות שני קצוות. מצד אחד נלאו כמה אפסי יהודים נמהרי לב לשאת עול היהדות ונמלטו אל קרנות המזבח, לקבל זריקת מים לשמד. אך מצד שני הזקי התלאות עוד יותר את הנפשות האמיצות, את ישיבי הרב, שלא פנ בהם עוז יהדותם, אע"פ שהתרחקו ממנה ימי דור שלם והמה יאהזו עתה בהזוקיך את עמדי היהדות ומתריקים עליה ומלפסים אותה כילדים מתפנקים ומתחטאים על חיק אמותם. קצתם שבו אל היהדות ע"י הציונות וקצתם גם אל היהדות הדתית. קבוצה גדולה של חכמים, סופרים, עתונאים ואנשי מעשה, שכל ימיהם היו כבר רחוקים מן היהדות והתימרו במדיארות, באו יחד אל ישיבת ראשי החברה קדישא בבודפשט — כפי שמודיעים ל.מאמענט' — ובקשו שיקבלום להכרים, החיק באונגרים היא מוסד דתי של נכבדי כל קהלות וכל הנספח בה הוא מעיד על עצמו, כי יהודי נאמן הוא. הסתפחות כל השוכני המתבוללים בחיק

אשכנזי. כבר אשתקד קצף הפרופסור פטראושיצקי, חכם אירפאי מוכנה, יען הכלים ועד הפרופסורים את אשכנזי ודחה את מניו. עתה הוצע שנית וניכ דהוהו הפרופסורים. למרות השרות הטובה, שהוא עושה לפולין בתור דפלוטט באגודת העמים. פטראושיצקי התפטר ותלמידיו קוצפים וקוראים תנר על רכותיהם. שענים רעה כנדולי הכמי פולין. — הברזה הפאריות עדיין אינה רושמה את דמארק הפולני. בפי הנראה התחייבה צרפת לעזור את פולין רק בעצות ובכלים טובות, אבל לא פעורה ממשיה. — מספר יושבי אונגרים החדשה, הקטועה מכל עבר, הוא פחות משמונה מיליון ומספר יושבי בודפסט מיליון וקפיד אלף נפש.

נמצות לאנגליה נגד עכוב העציה, גם מפולין נשלחה מהאה עזה. — בכל אי נסדרה הגנה עצמית של יהודים. נתפרסמה הסכמת הממשלה שתהיה תל-אביב עיר בפני עצמה ולא חלק מיפו. נודע שהפועלים היהודים ביפו הקומוניסטים זמרו בחוצות שירים זירגונים להקניט את היהודים ומה התחילו צוחות וקטטות. אחיז בקשו הקומוניסטים להתחבב על הערבים וקראו להשתתף בתהלוכותם וגם חלקו ביניהם כרוזים בלשון הערבית. הערבים ענו תיכף במהלומות ובשורה כי המה הכו זה במה לתואנה. בין התפושים ישנם 20 יהודים. גם 40 שוטרים נתפשו, שהשתתפו ברצח. רוב הפצועים נספעי מהצי השוטרים בראשיהם. ועד ציוני רשם את נקי היהודים.

אנוסים — בארץ ישראל.

האם הפלחים בארץ-ישראל המה אחינו בני ישראל ?

עד כה שמענו שמע אנוסים בספרד, בפורטוגל, ברוסיה, בפרס ובאפריקה, שאנסום רשעי הגוים לקבל דת זרה ונבדלו מעדת ישראל. ועתה מגלה לנו החכם הארץ-ישראלי מר ישראל בלקינד בהשגחה, כי תושבי אי, שאנו קוראים להם ערבים והמה קוראים לעצמם פלחים (נאכרים), אינם אלא שארית בני ישראל. שנשארו על אדמתם גם אחרי ההרבן ואחיז אנסום הכובשים הערבים להמיר דתם והמה סבלו את הנזירה, כי מעולם לא היו אדוקים בדת ישראל ולא שמרו את התורה ולא קיימו את המצות התלויות בארץ ועיב שנאום הכמי התלמוד וקראו להם כבוו. עם הארץ והפלינו כל כך בננותם. וברבות הימים שכחו את מצאם והיום אינם יודעים עוד את יהוסם מפני בערותם. אבל עוכדא היא, שאינם קוראים לעצמם ערבים, אע"פ שהלשון הערבית בפייהם. כמו שגם המצרים והסורים והכבלים אינם קוראים לעצמם ערבים, בעוד שכולם מדברים ערבית.

מר בלקינד מוביח מן ההיסטוריה, שעוד כמה מאות שנה אחרי בר-כוכבא נסו המוני היהודים באי למרוד במלכות הרשעה הביצנית, וגם תיק שנה אחריו. כאשר נלחם בוורו מלך פרס בקיסר ביצניק, משך אליו מהנה יהודי בן כיה אלף איש מן הגליל תחת שר הצבא בנימין איש סבריה, ומתנה יהודי אהל בן עשרים אלף איש הניח לצור על צור. תיש שנה אחרי חתרבן בקש הכלוף מרוון עורה מן היהודים שבאי. מזה נראה, שעוד בימי הכלפים הערבים עדיין היתה אי מלאה יהודים, כי מעולם לא עזבו כל ישראל את ארצם לא בהורבן ראשון ולא בהורבן שני. והנולדים בין כאונם ובין ברצון היו רק יושבי הערים, הפקידים, החכמים, העשירים והסוחרים, שאינם קשורים כיב אל הקרקע, אבל היונבים והנורמים הקשורים בקרקע, אהבי המנוחה ושונאי הפולישיקה, לא יעזבו אדמתם בשום מחפכה פולישית, כי אחת היא להם מי יגבה מהם את המס ומי יקנה או יגוול מידם את יבולם וישו שכמם לסבול, ולפי שנשארו בלי מנהיגים וכלי חכמים, פנה התורה לגמרי מפייהם והיו נוחים לקבל השפעה מן הערבים השליטים ונפתו גם להודות בכניאם.

בספר שבילי עולם של ר' יצחק חילו מסופר, שבימיו לפני תיר שנה, עדיין היו בנגב יהודה בידואים יהודים, ובספרי מסע מלפני מאה שנה נזכרו עוד פלחים יהודים בכפרים, שהיום אין עוד זכר שם. רק בכפר אחד בין עכו ובין צפת, בפק' ע'ן, עדיין נמצאות גם היום משפחות פלחים יהודים, המדברים ערבית ומתנהגים כערבים, אבל אהזים בדת ישראל.

עוד ראיה משמות המקומות שנשארו בידם כמעט כל השמות העבריים לערים וכפרים, בעוד שהשמות היוניים והרומיים נשכחו. לעכו למשל קראו היונים פתולמיאוס, לצור דיאספוליס, לביית-שאן סקייתופוליס, לצפורי דיוקיסדרא ועוד הרבה וכאשר אך נשמרו הרומיים באי, חזר

באמריקה.

ביעידת צירי הציונים מהמש מדינות בארצות הברית החלט לעבוד בשביל קרן היסוד. בעיר ניו-יורק יקבצו שתי מיליוני דולר, בערי קנדה, שבקר אותן ווייצמן, פרקו הנשים את, עדיהן ונתנום לקרן היסוד, גם סכומי כסף רגונים נכבדו.

השבוע בכל העולם.

הסיים הסכים לחוק לקבוע ספירת העם בכל ארצות פולין ליום 30 לחודש סיערפיען, ולעיתד תהיה הספירה בכל 10 שנים בסוף השנה, — מועצת המניסטרס ההליטה להמשיך גם להבא את הצנוורה על מכתבים הבאים מהוץ לארץ. — ע"פ חוק הנולדים החדש, שנקבע באמריקה אין האיסור הל על קרובי אנשים, שעברו בצבא אמריקה בשעת המלחמה ועד ילדים של אורחי אמריקה, שלא מצאו להם 18 שנה, הם רשאים להכנס מהוץ לשלושת האהזים הקצובים. — המניסטר לעניני הפנים בפולין פקד על כל שרי הנבולות לגרש מגבול פולין את כל הפליטים, שבאו מרוסיה אחרי יום 12 פאזודוערניק, הוץ מאלה, שיש להם כבר תעודות מאמריקה דנסוע שמה בקרוב. — במניסטריום למסלת הברוז בפולין ננמר תעריף חדש למשלוח סחורות, שכר ההובלה הורם כמאתים אהזים ממאה, כלומר ישלמו פי שלוש. — השערוריה במרכו המסחר הפולני בלבוב, פוואט' משתרבבה ומרחיבה בכל יום את הוניה, נתפשו עוד אנשים גדולים ונכבדים, שהיו צוברים הון על השבון העם הנמוג בעניו. — ללויד דשורדש דבר בנערה בפרלמנט האנגלי לבפי הפולנים כובשי שלזיה והתרה שהאשכנזים יוכלו לשוב ולכבוש, אך צרפת עומדת לימין פולין וידה על העליונה. — צירי הממשלות האדירות מוסרות מודעה, שלא עשו כל חוזה עם המתקוממים כובשי שלזיה, כמו שהודיע קירפנטו. — המצב בשלזיה מפוקפק, דברי ללויד דשורדש חוקו את ידי האשכנזים והיילות מנני הארץ עומדים נכונים בשלזיה, אך הממשלות קבעו זמן לאשכנז להתפיק עוד בשבוע הזה. — ממשלת רומניה לא נתנה רשות לפטצורה לקבוע ממשלתו בארצה אחרי שנורש מפולין. — ננמר ההוזה המדיני, הצבאי והכלכלי בין צרפת ופולין ונתתם. — בשעת תנועת הבהירות באיטליה התחוללו ככמה ערים מלהמות בין קומוניסטים ולאומויים, נפלו הללים רבים. — בבחירות, שהיו עתה באירלנד למועצה הראשונה של המדינה הנפידה, נצחו הסינפליניים נצחון נמור, אלה הרוצים בתכור עפ אנגליה בהרו רק 4 צירים, כל הצירים הנבחרים, יושבים בבית האסיים. — הממשלות שלחו הזהרה אל אוסטריה מפני ספוח אל אשכנז, — השכיחה הכפצית באנגליה עוד לא נמרה, חמש מיליוני פועלים הולכים בטל זה קרוב לשני הדשים, — באונגריסטה הווארשאית באה מבוכה רבה זו הפעם השנית בדבר הפרופסור היהודי

הזמיר הצטערו על שלא קיימו ישראל מצות לא תחיה כף נשמה. אלמדי היו מורע ישראל אי אפשר שהיו אימרים אליהם מה שאמרו. יש בלי ספק גרעין של אמת בהשערה הנל. אבד בשם שאין להפריז בהחלטה, שכל השמונים היו מעשרת שכמי ישראל, אלא תערוכת של יהודים וגוים, כן קרוב להאמין, שגם הפלכים המחמרים הם תערוכת יהודים ואמורים. ואם אין ראיה דבר זכר לדבר, עד רבי עקיבא שהיה בתחלה, עם הארץ, אמרו שהוא ממשפחת נרים. ומשום זה קראו לכל מנהגי שפות והבלי עכוס, שהיו נהוגים ב.עמי הארץ בימיהם. דרכי האמורי.

ש. מ. לזר.

ראובן פאהן.

עלבון.

(סוף)

הוקרה... כבוד... כלום מה עושה לי מכף זה? אכנסאי היית על פי השם בדבר, כשהיתה פינה אכנסאית חרצה במלאכתה. אודם עתה... כשאין פינה יוצה דעסוק במשלחיד, נעשית בשלן נמור... ובסלנות מביאה לידי שעמום, ושעמום מביא לידי ששות: כבוד, נקוי, הרור, קשוש... רבריה האחרונים דקרו כמחט וצלצלן בעין פוסק אחרון. סבה אחת - ותולות שונות - הרהר חיים פריגר מבלי ענות דבר - את האחד מורידה הנלות ומנולתו ואת השני מצרפת הגלות, מעלתו ומחררתו...

בשעה הרביעית אחרי הצהרים הוקבע הבקור במעונו הפרטי של הקצין ביידינגר, הבנקיר המפורסם, הנשיא לכמה מוסדות של צדקה. חבר פראשי הקהלה דוינה, והמשכיל משרידי הדור העבר הנודע כחובב תורה וחכמה.

אולם חיים פריגר הקדים לצאת מכיתו. והיותו נרמה לו שיניע כחצי שעה קודם הזמן הקצוב לפני בית הקצין. בכדי שלא יאמרו עליו כי יהודי-פולני אינו מרייך בדבורו, טיף ארוכות וקצרות ברחוב הסמוך. בסיולו הרהר, כי בחוגי המשכילים היונאים נוכחו, כי השד אינו נורא כל כך, וכי יש בין יהודי נליציה אנשים הגונים שראויים לכבוד ולרעות-חברתית...

סתם עוברים ושבים לא הרגישו בו, כמו שהוא לא הרגיש בהם. זקן אחד היושב שם ממול בכסאו המרופד על הגונוזרא, ומביט מרחוק על העולם הזה ויונק מזכרונות התאוות, שמלא כל ימות חייו, זרק עליו מבט כחושדו. ואחר השוטרים העובר ברחוב הראשי ומסתכל בעברו לרחובות הצדדיות, נתקל מבטו באותו היהודי הפולני העושה בכאן בודאי איזו מסחר-סחרים... ככה עברה חצי השעה.

חיים פריגר כון את הרגע ועשה אל הקופה הראשונה כפי הכתבת הרשומה אתו. בהגיעו לדלת המסומנה הכה בכפתור. מיד נפתחה מכפנים הרדת, ועלמה לבושת לבנים קרמתה.

האדון ביידינגר בביתו?

כן... אבקש להכנס... האדון מחכה לבואו...

בפרוזדור האפל-למחצה הסיר מעליו את המעיף והכובע והתחוק להכנס דרך-חרות לפני בעל הבית. רברי העלמה היו לו סימן מובהק להתיחסות רצויה וכבוד. האדון מחכה לבואו... נצנץ עוד הפעם במוחו, דפק בדלת הפנימית, נענה לבאי, והקצין, שרביץ עד שנתו המרופד, קם ונגש נגדו עד-הדלת.

בסדר פנים יפות ובכל אותות-הנמוס, המקובלים בחוגי החברה, קבל בעל-הבית את פני אורחו. אחרי שבתם התחיל: שמעתי עליך טובות... מהללים את רחב ידיעותך התרונות וההשכליות ואת מרותיך הטובות... כי על כן בקשתך, אחרי הפגישה העראית בשעה שעמדת

שמות הערים העתיקים למקומם. מזה נראה, כי התושבים הקדמונים נשארו במקומותם. הלשון הערבית של בני פלשתנה עדיין מעורכת בכמה מלים עבריות וארמיות, מה שאין כן בערבית של מקומות אחרים. המאיר קונדר מן החברה של חוקרי קדמוניות מוכיח, שבמי מסעי הצלב עדיין דברו יושבי פלשתנה סורית, לשון הגמרא הירושלמית והמררשים.

אמנם נתערבו בתוכם (בתור העירונים?) אלמנטים רומיים, ערבים, סורים וגם שארית נוסעי הצלב מימי הבינים, אבל הפלחים המה בני ישראל שהורים, הכותב מוכיח, שעדיין נשארו בידהם כמה וכמה מנהגי ישראל ומסורות ישראליות ויש מקומות שאינם אוכלים בשר הגמל בננור למחמרים אחרים. והסופר העברי מר א"מ פונץ ז"ל, שחקר הרבה בנמוסי הפלחים, מצא בקרבם כמה מנהגים כאלה ומליצות המצויות בתניך ובתלמוד ועל פיהם באר באופן נפלא כמה פסוקים. המערכת).

ועפ"ז מציע מר בקינה, שעלינו להתיחס אל התושבים בא"י כמו אל אחים, כי אחינו, עצמנו ובשרנו הם. אמנם אין לנו פנוע באמינתם ולהסתים לשוב לדתנו, אבל עלינו לדמרם עברית ותרבות ולהרימם אלינו, כדי שלא נרד אנתנו אליהם. הננו לנגדם בכחינת, ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו. קצתם מתיחסים אלינו בשנאה מתוך השפעת זרים, לכן אין עצה כי-אם שאנחנו נגביר עליהם השפעתנו וידעו שאנחנו קרובים ונוחים להם ממשיתיהם ועושיקיהם הורים. ואם ידעו עברית ויתחננו על תרבותנו ישובו ממיא אלינו. מעשה ברבי שמואל הנגיה-המניסטר הספרדי, שהלך פטייף עם מלך נרנדא. קפיץ אליו בדרך ערבי אחר וחרף וכלף את הלוחץ היהודי, המלך אוהבו העיר: צו את עבריך ויעקרו את לשונו מפיו. ר' שמואל לא עשה כן, אלא קרא אליו את המקדל וחקר מפיו-על מה הוא כועס. הערבי ספר לו, כי הפקידים עשו לו עולה. המניסטר היהודי מצא, כי אמנם צדק הערבי וצוה לתקן את אשר עונו ננדו ושוב היה המלך מטייף עם ר' שמואל וגם אז קפיץ אליו אותו הערבי וברכו והללו בפניו, המלך תמה: היא צייתך דעקור את לשונו? ר' שמואל נחך ואמר: אמנם שמעתי בקולך אדוני המלך, עקרת את לשונו הרעה ושמתי במקומה לשון טובה. כך עליו להתיחס עתה אל הפלחים בא"י. צוררנו מטעים אותם, כי באנו לנשלם מאדמתם ולהורישם. אנחנו נראם, כי אדרבה באנו להושיעם ולרומם קרנם ואז יברכנו. אי תהי מרכז של תרבות, ברכה והצלחה לכל גוי המזרח ונהי לאור גוים.

עורך השלח' ד"ר קלוזנר מעיר, שגם הוא הביע את הדעה הזאת לפני כמה שנים. שהפלחים בא"י המה צאצאי היהודים עמי הארץ ועדיין הרב צריך עיון. ואמנם כן צריך לחקור בדבר. הן אמת בלי כל ספק, כי עובדי הארמה לא נעקרו מעל אדמתם לא בחורבן ביר ולא בחורבן ביש. אבל איכ עלינו להחליט, שגם הכנעני והאמורי וההוי הפלשתים עובדי הארמה לא נשמדו, הרי כל ספרי הנביאים מעידים פה אחד, שבני ישראל לא השמידום וישבו תמיד בתוך הכנעני והאמורי וכי עד נלותם מעל אדמתם, אבל מי גלה מעל אדמתו בני ישראל העירונים נלו, אבל לא הכנעני והאמורי עובדי הארמה. אם כן המוני הפלחים של עכשו אינם, עכ"פ ברובם, מצאצאי שבטי ישראל, אלא מצאצאי הכנעני, כמו יושבי הלבנון וחרף הים. כמו שאין ספק, שהפלחים אשר בשפלה, מעקרון ועד עזה המה מצאצאי הפלשתים, כי מעולם לא נדו מעל אדמתם. אלא שבזמן שיד יהודים היתה תקיפה קבצו במקצת נמוסי ישראל וכאשר נבר האישידם התבוללו במושלמים. ואפשר שגם חכמי התלמוד יועו, שאין להקפאים בא"י מורע ישראל ורק משום זה קראו להם כבוו, עמי הארץ, על שם הכתובים בראשית כי י"ב וי"ג, במד' י"ד ט', עורא נ' ג', י"ב וי"א, נחמיה י' כ"ט וי"א, ומשום זה היו שונאים אותם כל כך, אע"פ שהיו אוהבים במקצת בדת ישראל כהנענונים, שבמי ביר, כי היו להם תמיד למכשול בין בפוליטיקה ובין בתרבות

עלי להודות... הנחתי באמת מבקר כזה... ענה אף הקצין חלקן בלוותו את אורחו אל הפרוזדור, ובקש ממנו לשוב לבקר וכפעם בפעם, האורח לבש את מעילו וכובעו, ובתוך אפלוזית הפרוזדור הושיט לו בעל הבית עוד הפעם את ידו ויעלם החרדה. חיים פרינר הרגיש איזו פתתניות, שנשארה בידו ברנע הפרידה האחרונה, ובהביטו ראה כי זהו שטר בן חמישים כתרנים... בוש הוא לשוב ולהשליך את השטר בפני נותנו, ונכלם הוא בהשאר בידו, רגש נצהונו בהראותו את מעלות בני ארצו, פנה מקום לרגש אחר, לרגש שר מנוצה, דמו רתח, מעין כויה הרגיש בידו, והכויה הולכת ומתפשטת אל המוח ואל הלב... עלבון איום תקפהו...

בשבא הביתה, היה כלו מכוסה זעה. כל חושיו התקוממו בו, את הקצין לא הוסיף לבקר, ונתיאש מן הרעיון להעלות את ערך בני גליציה בעיני בני וינה, הטובים שבהם - יכולים לנוד ולא להרגיש... אשתו פינה לא שאלה כלל אדות בקרו ותוצאותיו. הדבר לא הגיע לכלל שיחה, כי לא עסק פרינר פעם שנית בגקוי והדור.

שרה זילבער ד"ר מתתיהו וינרב, מאורשים ר"ח אייר תרפ"א סנוק, גלוניאני.

בכשה אל הקוראים.

אם לא יגיע גליון אחד אל בעליו (וזה יקרה עכשו לצערנו בלי אשמתנו), יואר הקורא להודיענו תיכף: גליון מספר פלוני הסר לי ואבכה לשלחו שנית ונשלח לארתר, אבר אין להגיים בכעס ובבוז ולפבול על "המשק היהודי", שאין אנו משלחים כלום, כי אנו משלחים כל גליון לכר החותמים בלי הפסק ואם יגזימו לא נדע מה לשלח. מויל "המצפה"

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד

עשרת השבמים

ופתרון ע"פ כל המקורות ההיסטוריים וע"פ ההגיון הפשוט. מחירו עתה 100 מרק, ע"י „Hamicpe” Miodowa 22 Krakow.

Josef Perlberger

Wien II., Rembrandtstr. 39.

יקנה בשביל סוחרים בחו"ל כל מיני חמרים חזימים, לוחה זכוכית, נייר וכד מעשה עור במחיר יום ויום ומשלחם לבעליהם. הפירמא נוסדה בשנת 1875 ועוסקה באמונה אבריוק נמרץ.

עם ירדיו הרקטור... בנן הפרטר, לבקרני בבית ולכלות שעה בשיחה נאה... תודה רבה כי נענית לי! אל נא... מחה פיינר, אדרכא, אני היב תורה לך. כי על צד האמת אינני כל מצוין במיני, רק אחד סן הרבים. יהודים כמוני נמצאים למרבית בין בני ארצי, אלא שאין מכירים אותם בארצות המערב... הקצין הוציא מכיסו קופסא של כסף מהודרה, הושיט לאורחו סיגרה ונטל אחת גם בשביל עצמו. אחר כך מהר להצית אש ולכבד את פרינר בהבערה ראשונה. הקצין, איש כרסני ובעל עורף שמנוני, פנים מלאות רשן ועינים קטנות ונוקבות, הרים את ידו המקושטה שבעות יקר והניש את סיגרתו למו פיו. משיכות אחרות, והעשן נפח דרך האף המעוקם.

אנב נסבה שיחה על התורה והדעת. הקצין הודה כי לפני שנים רבות, בבחרותו, השתעשע בעניני מחקר והשכלה. הוא נמנה עוד על מכירי המטיף יידינק הקרובים אליו... בתור זכר לדבר, ובתור אות כי מכבד הוא ומוקיר עד היום הזה את הענינים האלה, הראה לאורחו, כי בין ספריו על אדות הרכוש ובין הספרות היפה אשר ספרו של נוסטב פרייסאנ, ואל אוגר האכען נוטל מקום חשוב ביניהם, עומרות גם מסכתות בודדות מפלישת הרורות, ספרי הפילוסופיה הדתית בתרנומי התיבונים עד ספרי ישיר מקנדיה וגם ספרי חוקרי ישראל כשייר, צונץ וגיינר... מחבב הוא בכל לב את חכמת היהדות, אבל אין לו פנאי לך... בבוקר מכרחים לקרא בעתונים. קודם-הצהרים מקדש למסחר, אחר-הצהרים מעט שנה, מעט בקור בבית-הקהל, שיחות עם מכירים, עניני חברות. בערבים בקור בתיאטרון או ישיבות בחברה ובחדר הקהלה, ובכך אין בשום אופן פנאי להכמה והגיון.

חיים פרינר משמש באחד מן הספרים, עלעל, העיר איזו הערות מן הענין, בעל הבית נהנה מהערותיו, ומשתרר להראות גם מידעותיו הוא, מוציא הוא מנגני זכרונו פרפראות שונות, מאותם שנתעשרו בני דור ההשכלה בשעתם: מעין בקורת המקרא... יחזקאל בן בויי תיהכר אחרי אותו איש, והא ראייה כי משמש הוא ברבור, בן ארם... ועוד מטעמים ממין זה. אנב הודה בפה מלא, כי ידיעותיו נחשבות כאין מוד ירעות אורחו המלא ונדוש.

יריעות? אינן בל כך מרובות... מתנצל פרינר, בארצנו יש רבים כמוני ועולים עלי... בכלל אפשר לאמר כי יהודי גליציה עורם חיים ופורים בתוך היהדות, מושפעים בבלי-ראשון ממנה ומשפיעים עליה. זוהי קבלה ונתינה בבת אחת... שם הוא, חתיכה מן החיים, מה שפה הוא זכרון-קודש...!

כן... כן... נענה הקצין, כל זה שמעתי, אבל מצבכם, הכלכלי נרוע, וזה גורם לכמה שניאות ולקויים מוסריים... אולם מה נעשה, והתורה נורה כי לא יחדל אביון...

חיים פרינר התאמץ לתאר לו את המצב כמו שהוא, יש עניים ויש עשירים, יש אנשים רעים וגרועים ויש טובים והגונים, בכלל אין לשפוט מן יהודים על הרבים... אמנם עתה אין המצב בכלל משמת... הארץ התמוטטה לרגלי המלחמה ופליטה את בניה... ויש שבנכר נתקלקלו מעשיהם...

הקצין ננע בזהירות בשאלת מצבו הפרטי. חיים פרינר לא התאונן, אמנם שלמוט וגלות - אבל גם בנלות עצמה יש צדדים טובים. כן בא פה במנע קרוב עם אנשים רמי המעלה והחכמה, והספיק לקרא ספרים יקרי-המציאות אף לשמוע נאומים שונים בעניני תורה ומדע... אנב התפאר כי רבים הם המבקרים בבכירותיקאות מפליטי גליציה ובכלל מקומם יכירם בכל מסדות התרבות...

באופן זה עברה שעת הבקור והגיעה הפרידה. חיים פרינר נוכח כי מלא את תפקידו כראוי והראה להקצין הוינאי את המאור שביהודי גליציה. שבערצוץ הביע בהפרדו: שעה נעימה בלית... תודה רבה, לא פלדתי לפגוש בין קציני וינה איש מצוין אשר כזה, שעורו מתענין במחקר והשכלה עברית...

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

מ.ק.			
600	התקופה, ערוך ע"י ד. פרישמן, ספר ד', ה', ו', ה', טו', כג ספר		
200	מקלט, ירחוק, ע"י ברקוביץ בנירורה 15 ספרים		
90	שירי אנקריאון, חרגום שאול משרניהובסקי	המחיר	
150	איפיניגה בטורים	מאת נטה, חרגום יעקב כהן	
130	פואמות דרמטיות	פושקין, שמעונוביץ	
80	הנסיעה בהרי הרץ	הינה	
200	גבורים ועבודה גבורים	קרציל, אינהורן	
180	כאש ובחרב, חלק א'	שנקביץ, פרענק	
190	חלק ב'		
190	חלק ג'		
150	חלק ד'		
70	ממעמקים	וילד, פרישמן	
80	מניפה של לידו וינדרמיר	וילד, שביב	
100	חשיבותה של רצינות		
80	מיתח	שניצלר, יקוביץ	
110	האחיות	וסרמן	
70	רבי שלמה נגיד	שלוש, אש, מ. שפירא	
170	אינגבורג	קארמן, רוד צמה	
110	האויז, חלק א'	הפטמן	
500	שכול וכשולן, ספור	ברנר	
500	חיי אדם: ילדות	שלוש-עלונים, ברקוביץ	
500	נערות		
500	בחרות		
190	אירידיון	קרשינסקי, בן-אברם	
110	מלחמה ושלוש, חלק א'	טולסטוי, טריווש	
110	חלק ב'		
110	חלק ג'		
110	שלוש אחיות, דרמה	צ'יכוב, בן-אברם	
150	יין בריסטוף רומן רולן	ה. ייבין	
160	הזון התשבי	מאת יעקב כהן, המחיר	
100	הקדושים, סמפוני		

ובער המשלוח 5/0

קמלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה

המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול. דרהר.

מחירו **150** מרק מקור

למו"ס ולמורים רבש הגוי

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.

בפולין הקונגרסית המכירה הראשית אצל

WARSZAWA, ul. Rymarska 16.

אין פארלאג דאס ביכעל צו באקומען:

המורה הקטן העבר. קינדער-ושוונאל, שוין ערשינען

גר. 1-12. איינצעלנומער 15 מרק
 40 (פון וו. מעצענער)
מירקוטי העבר. מעשה-צאך מיט נקודות און 9 בילדער 35
 יהוס, ערצייילונג (פון ג. מיפעלעווע) 20
 צווישען נאכט און טאג (פון מ. ערליך) 25
 פאָלקסטימליך'דיגער (פון מ. געברייטיג) 15
 פארטאָ 5 פרז, פון פרייז, רעקאָמאנדירט 3 מרק.

Adres wyd.: S. Monderer, Kraków XXII, Kalwaryjska 14
—Konto czekowe P.K.O. Nr. 142.674—

השבת אברה.

מי שאברו 19 2 זונות תפילין במסלה אוסטרק — סאנוק יפנה אר
Fradel England Sanok.

סוכנות "המצפה" באוסטריה היא בבית

Jos. Periberger II. Rembrandtstr. 39 Wien.

סוכנות "המצפה" בטשכ"ו סלובקיה היא

Dr. R. Färber MORAWSKA OSTRAWA

Chelcicky 7.

העמיתאליען גראס-פערקויף.

קאלאָספּאָניום מאַנטאָן-וואַכס קאַרנאַבער-וואַכס, גומי-אראַביקום, ניגראָוין, וואַסער-דאָזיק און פּעטראָזיק, זאַמטליכע אַנילן-פּאַרבען, פּיר שטאַף-פּאַרבען אין אַללען פּאַרבען, בלווי-האַלץ-עקסטראַקט אולטראַמאַרין, וואַזעלין, וואַנענפּעטטען אין בלעכדאָזען, שוהקדעמער שוהמאַכער-וואַכס, טינטע, בלעכדאָזען א. ד. ג. עמפּפּעגלעט די פּראָטאַקאָליערטע פּירמא

CHIEL TEITELBAUM

FABRYKA WYROBÓW CHEMICZNYCH,

I IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.

DIETŁOWSKA 49 w KRAKOWIE.

בשרש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית יוכל כל אחד לבוא לידו שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32 כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית. מחירים שר עשרה מכתבים — 220 מרקאות, של קומפלט בן 32 מכתבים — 615 מ.

השפה. ספר למיד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים יהודיות, פולנית וגרמנית, מחירו 110 מ.
לחטי רש"י 15 מ. להוסף 5 אחוזים דמי משלוח לכל הזמנה.
 להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.